

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. VŠEOBECNÁ ČASŤ

Predkladá sa návrh zákona o financovaní škôl a školských zariadení.

Materiál sa predkladá na základe Plánu legislatívnych úloh vlády SR na rok 2025.

Cieľom návrhu zákona je predovšetkým komplexná právna úprava financovania škôl a školských zariadení zo štátneho rozpočtu a z výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v jednom právnom predpise, čím sa dosiahne vyššia prehľadnosť, systematickosť a zrozumiteľnosť právnej úpravy. Návrh zákona zároveň obsahuje pravidlá hospodárenia a podnikania škôl a školských zariadení.

Zákon je koncipovaný tak, aby nadväzoval na paralelne pripravovaný nový zákon o školskej správe. Jeho úlohou je zároveň premietnuť zmeny vyplývajúce z pripravovanej novely zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní, ako aj novely zákona č. 61/2015 Z. z. o odbornom vzdelávaní a príprave, do oblasti financovania škôl a školských zariadení.

Aktuálne účinný zákon č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných a stredných škôl a školských zariadení bol opakovane novelizovaný, čo významne skomplikovalo jeho aplikáciu v praxi. Zároveň je pre aplikačnú prax neprehľadné, že financovanie škôl a školských zariadení je upravené v dvoch rôznych právnych predpisoch – financovanie zo štátneho rozpočtu v zákone č. 597/2003 Z. z. a financovanie z výnosu dane z príjmov územnej samosprávy v zákone č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve.

Jednou z významných zmien je úprava postavenia cirkevných a súkromných materských a základných škôl v nadväznosti na zavedenie inštitútu verejného poskytovateľa.

Cieľom je vyrovnať podmienky financovania medzi verejnými školami a školami neštátnych zriaďovateľov vo vzťahu k plneniu verejnej funkcie vo vzdelávaní (napr. poskytovanie bezplatného vzdelania, neprípustnosť selektívneho prístupu pri prijímaní žiakov).

Súčasná prax, v ktorej neštátne školy dostávajú rovnaké financovanie ako verejné, hoci môžu vyberať školné alebo iné poplatky, zvyhodňuje žiakov z domácností s vyššími príjmami a môže viesť k oslabeniu verejného vzdelávacieho systému.

OECD vo svojich hodnoteniach¹ upozorňuje, že táto prax vytvára nerovnosti v prístupe ku vzdelaniu a negatívne vplýva na kvalitu vzdelávacieho systému. Poskytovanie rovnakých dotácií neštátnym školám bez regulácie poplatkov motivuje časť obyvateľstva s vyššími príjmami, aby odchádzala z verejných škôl, čo znižuje sociálnu inklúziu a oslabuje verejný sektor.²

OECD odporúča, aby krajiny ako Slovenská republika alebo Estónsko implementovali systém podobný Belgicku, kde neštátne školy síce dostávajú rovnaké financovanie ako verejné, no nesmú vyberať školné ani uplatňovať selektívne prijímacie kritériá. Tento model zabezpečuje rovnosť prístupu a chráni kvalitu verejného vzdelávania. OECD zároveň varuje pred praxou v

¹ [OECD Reviews of School Resources: Estonia 2016](#)

² [Revízia výdavkov na základné a stredné školy](#)

krajinách (napr. Čile), v ktorých financovanie neštátnych škôl na úrovni verejných v kombinácii s možnosťou vyberať poplatky a selektovať žiakov viedlo k výrazným nerovnostiam a k oslabeniu verejného systému.

Súčasný systém financovania cirkevných a súkromných škôl je taktiež v rozpore s cieľom štátu konsolidovať verejné vzdelávanie do škôl optimálneho rozsahu a možno ho považovať za kontraproduktívny. Jedným z nástrojov na podporu efektívnych škôl je zrušenie požiadavky, aby sa cirkevným a súkromným školám poskytovalo zo štátneho rozpočtu rovnaké množstvo finančných prostriedkov ako na žiakov vo verejných školách (s výnimkou mzdových nákladov).

Rozhodnutia o pridelovaní verejných prostriedkov na vzdelávacie služby by mali byť čoraz viac viazané na analýzu potrieb a hodnotenie kvality, napríklad pri schvaľovaní vstupu novej súkromnej školy do siete škôl. Verejné financovanie by sa malo poskytovať výlučne službám s preukázanou kvalitou a len tým novým školám, ktorých potreba bola identifikovaná, by malo byť umožnené stať sa súčasťou siete.

Návrh zákona zároveň obsahuje aj ďalšie vecné zmeny, ktoré sa týkajú:

- racionalizačných opatrení v súvislosti s optimalizáciou siete škôl a školských zariadení,
- úpravy garantovaného minima pri financovaní škôl,
- úpravy niektorých nenormatívnych príspevkov (napr. príspevok na dopravu, riešenie havarijných situácií),
- pravidiel hospodárenia a podnikania škôl,
- mechanizmov kontroly financovania škôl a školských zariadení,
- požiadaviek vyplývajúcich z aplikačnej praxe.

Návrh zákona nemá vplyv na rozpočet verejnej správy, vplyvy na životné prostredie, vplyvy na informatizáciu spoločnosti, ani vplyvy na služby verejnej správy pre občana. Návrh zákona má vplyvy na podnikateľské prostredie, sociálne vplyvy a vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Návrh je v súlade s Ústavou SR, ústavnými zákonmi, nálezmi Ústavného súdu Slovenskej republiky, inými zákonmi Slovenskej republiky, medzinárodnými zmluvami a inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, a s právom Európskej únie.

Návrh zákona nie je predmetom vnútrokomunitárneho pripomienkového konania.